

УДК: 336.1.

Концепція правового регулювання податкових процесів в Україні

Саламін А.М.,

аспірант кафедри права,

ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ

Кравчук Ю.О.,

аспірант кафедри економіки, фінансів та обліку

ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ

Анотація: Досліджено податкового регулювання у контексті правових засад. Визначено правові форми впливу податкове регулювання з урахуванням економічних інтересів суб'єктів господарювання через формування державою податкового законодавства. Відзначено, що правове регулювання податкових процесів ґрунтується на свідомому, цілеспрямованому та активному використанні регулюючої функції податків з метою досягнення соціально-економічної ефективності для усіх учасників податкового процесу. Схематично представлено концептуалізацію системи правового регулювання податкових процесів.

Ключові слова: податкове регулювання, правові аспекти, податки, податковий процес.

Правове регулювання податкових процесів ґрунтується на свідомому, цілеспрямованому та активному використанні регулюючої функції податків з метою досягнення соціально-економічної ефективності для усіх учасників податкового процесу. Воно визначає перелік умов, за яких платник податків враховує інтереси держави в процесі власної господарської діяльності, котрі одночасно відповідають інтересам суспільства.

Правова форма податкових відносин визначає економічний зміст процесу регулювання. Адекватність віддзеркалення правового характеру економічних відносин оподаткування є умовою ефективності податкового закону, який представляє собою систему вимог щодо досягнення ефективності використання законодавчих норм [1, с. 154-155].

Концептуалізація системи правового регулювання податкових процесів в Україні визначається метою, методами, формами, системою правового забезпечення та критеріями ефективності (див. рис.1).

Враховуючи складність та багатоаспектність системи податкового регулювання можна стверджувати, що правові методи відносяться до найважливіших функцій держави в сфері державного регулювання. Методи даної групи створюють регулюючий вплив через правову регламентацію конкретних видів податків та податкових ставок, систему оподаткування і методи податкового адміністрування. При цьому, система податкового

регулювання є доволі складною системою, котра ефективна у випадку покладення у її основу ефективних принципів податкових відносин. Саме тому, з точки зору правового аспекту вона забезпечує, з однієї сторони, розробку правил, дотримання котрих є обов'язковим для всіх економічних суб'єктів, а з іншої – здатність нести ними відповідальність за додержання встановлених правил у законодавстві.

Рис. 1. Концептуалізація системи правового регулювання податкових процесів
Джерело: розроблено на підставі наукових досліджень [1, 2, 3].

Мета правового регулювання процесів оподаткування полягає в тому, що воно має створити нормативно-правову модель для наповнення бюджету та водночас стимулювати соціально-економічний розвиток держави. На наше переконання, правові аспекти податкового регулювання реалізуються на трьох рівнях: законодавчому рівні (акти вищої сили: Конституція, Податковий кодекс, Митний кодекс, Бюджетний кодекс, інші кодекси, закони); через підзаконні акти (укази Президента, урядові постанови, що включають і відомчі акти); на локальному рівні (акти індивідуального характеру, різноманітні цивільно-правові договори, програми розвитку, адміністративні акти місцевих органів влади тощо).

Отже, правові аспекти податкового регулювання визначаються нормативно-правовими актами і спрямовані на консолідацію інтересів та подолання суперечностей між усіма сторонами податкового процесу, несуть цільовий характер та передбачають обов'язковість сплати податків та платежів. Зрозуміло, що платники податків зацікавлені у зменшенні бази оподаткування, зниженні ставок податків та скороченні кількості податків та платежів, що сприяє їх виживанню у складних економіко-політичних умовах. Однак, держава, як одна із зацікавлених сторін, прагне максимізувати власні надходження за рахунок збільшення дохідної частини бюджету від надходження податків для виконання нею власних функцій і задоволення соціально-економічних та військових потреб.

Список використаних джерел:

1. Логвінова О.В. Сучасні виклики корегування ефективності застосування законів (на прикладі податково-правового регулювання). *Проблеми законності*. 2024. Вип. 16. С.148-159.
2. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. Харків : Легас, 2004. Т. 2: Введення в теорію податкового права. 600 с.

Annotation: Tax regulation has been studied in the context of legal principles. Legal forms of tax regulation influence have been determined, taking into account the economic interests of business entities through the formation of tax legislation by the state. It has been noted that the legal regulation of tax processes has been based on the conscious, purposeful, and active use of the regulatory function of taxes in order to achieve socio-economic efficiency for all participants in the tax process. The conceptualization of the system of legal regulation of tax processes has been schematically presented.

Keywords: tax regulation, legal aspects, taxes, tax process.

Науковий керівник:

Виклюк М.І.

канд. екон. наук, доцент,

завідувач кафедри економіки та підприємництва

Львівської філії ПВНЗ «Європейський університет», м. Львів